

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben háshoz hozva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrségére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

Ujra vér foly Portugáliában.

Portugáliában a szabadkőműves köztársasági kormány addig kürtölte tele a világot az ország legnagyobb nyugalmának és boldogságának hírével, míg egy szép napon rajta ütött a monarchista ellenforradalom. Tegnap éppen úgy bombázták a szabadkőműves kormány palotáit, mint a hogy nemrégiben a királyi palotát ostromolták.

Ezt a támadást a portugál köztársasági kormány a maga erőszakosságával valóssággal provokálta. Az a barbár kegyetlenség és fékevesztett türelmetlenség, mellyel a szabadkőműves kormány a katolikus egyház ellen eljárt, valóban nem érdemelt más választ, mint a bombát. A ki bombák segélyével jut hatalomhoz, legyen elkészülve, hogy bombák is fogják onnan elkergetni. A forradalmár számítson az ellenforradalomra s ne felejtse a régi igazságot, hogy ma nekem, holnap neked.

A portugál köztársasági kormány szabadságot hirdetett és a leggaládabb zsarnokságot gyakorolta. A párisi mintán is tulmenve tette rá a kezét az egyházi javakra és a bilincseket az egyházi fér-

fiakra. A különbség mindössze az, hogy Párisban legalább megőrizték az alkotmányosság külső látszatát s törvényt hoztak az egyház kifosztásáról, míg Lisszabonban mindezt az éppen kikiáltott szabadság nagyobb dicsőségére bármilyen alkotmányos tényező megkérdése nélkül, egyszerűen ukázzal rendelték el. Ehhez ugyan nem kell köztársaság, annyit a muszka cár is tud.

Ha valaha kormány rászolgált a csufos elkergetésre, hát ezt a lisszaboni szabadkőműves páholyexpozitúrákról bátran el lehet mondani. Még most, mikor e sorokat írjuk, nem lehet megállapítani, győzött-e az ellenforradalom, vagy sem? Egy bizonyos: a köztársasági kormánytól Portugália tökéletesen megcsömörlött. Az őszinte, nyílt zsarnokság sem tarthatja magát sokáig soha; a szabadságot hazudó terrorizmusnak annál hamarabb pusztulás volt a vége mindenha.

*

London, július 6.

Az Exchange Telegraph Company lisszaboni tudósítója, hogy a fővárosban működő szigorú cenzurát elkerülje, Bajadobza utazott és onnan küldte el ezt a táviratát:

Lisszabonban a haditengerészek közt, a

kik barakkokban vannak elhelyezve és a köztársasági kormányhoz hű gyalogos csapatok közt véres összettközés volt. A monarchisták által felbujtott tengerészek fellázdak. A gyalogos csapatok résen voltak és puskattűzzel tartották vissza a zendülőket, a kik a miniszteriumi paloták felé tódultak; aztán lovasság is jött, így sikerült a tengerészeket szétverni. Az egész városban pánik, félelem lett a véres csata hírére.

A Braziliába menekült royalista vezérek, hír szerint, két milliót küldtek haza a forradalom céljaira.

Lisszabon, július 6.

A kormány váratlanul elfogatta Lima Márton kapitányt, Jilva hadnagyot és Aviaro szerkesztőt. A Mundo jelenti, hogy az északi tartományokban vasárnap forradalmi zavargások törtek ki. A papok a szószékről bujtogatták a népet, hogy fogjanak fegyvert az elűzött királyi dinasztia mellett a pápa szent nevében. Oportóbol a monarchistákat kiutasították és most Corunna a royalista összeesküvők fészke.

London, jul. 6.

Lisszabonban tegnap patakokban folyt a vér. A lázadó tengerészeket a köztársasági érzelmű lakosság egyenként koncolta föl. A katonai állomásparancsnok riadót fuvatott, mire a

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hindu fantázia.

... Abban az időben, a boulevardnak ezen a helyén egy music-hall volt, de ez ma már eltűnt onnan. Egy kövér ember igazgatta, Jarric ur, minden este egy egész sorozatát adták az efajta helyeken szokásos daloknak. Az akkori attrakció egy »hindu fantázia, nagy látványosság dalokkal és táncokkal« nevet viselte s egy kigyóbüvölő asszony képezte a központját. Szép, nagy leány volt, csodás szemekkel, bronzszínű arccal s a színlapon a nagyon költői és nagyon keleti név: Sélika, volt az övé. Egy poétikus erdőben, jelent meg, kezében egy vékony pálcikát tartott s ajkai között egy tilinkószzerű hangszer, melyből éles füttyöket csalt ki. Hívására hat csuszó-mászó — s ezek némelyike rettenetesen ijesztő volt — közeledett hozzá. Engedelmesen, pálcája mozdulatára s füttyszavára jöttek-mentek, forogtak, felémelkedtek s ide-oda inogtak, a zenekar ütemeit követve. Majd a lábaihoz csusztak s innen újsípjelre felkuszta a lábszárait. A kigyószelídítő egy ismert keringő ütemére dalolt:

— Kúszzatok fel, szép kigyóim...

Es a »szép kigyók« szót fogadtak, a két legnagyobb a derekát kapcsolta körül s ke-

resztbe fektűt a mellen, aztán hátulról felkuszta a fejére s azt mintegy berámázták. Ez az ellentét a szépség és a rutság között, megtalán az a gondolat is, hogy Sélika veszélyben forog, mély hatást tett a közönségre. A »hindu fantázia« minden este nagy publikumot vonzott s a gömbölyű Jarric a kezét dörzsölte örömben.

A zenei részeket a helybeli karmester, Philippe Séverol írta, egy szegény cseh ördög, a ki azelőtt nyomorgott. Az ő nyomorát egy eléggé csinos kis feleség osztotta meg, a kit Claranak neveztek. Nemrégén atyává tette Séverolt. Bütében laktak, egy negyedik emeleti szobácskában. Itt fedezte fel Jarric a zenészt s itt fogadta őt karmesterévé. Igaz, hogy a fizetés csekély volt, de mégis valami. A »fantázia« estéjén, bár nem állt a szerződésben, a bőkezű Jarric esténként husz souval megtoldotta a rendes fizetését. Ez télen történt, meglehetősen zord télen. Es mivel a háztető alatti szobácskában igen hideg volt, Clara bepakkolta csemetéjét egy nagykendőbe és elkísérte férjét is a music-hallba. Mialatt férje dirigált, azalatt ő a foyerban jöttment.

Séverol esténként nem vacsorált, csak egy pohár abszintot ivott. De rendszeren az előadás közepé táján megéhezett s a közeli kifizésben egy-egy lözéléket evett. Ez rendszeren arra az időre esett, mikor a »hindu fantázia« előt szünet állt be.

Egy este úgy tetszett neki, hogy ez a szünet nagyon hosszúra nyúlt. Es aztán, ahogy visszafelé jött, látta, hogy a házbeliék, a kellékesek, a titkár izgatottan jönnek-mennek. Vajjon mi történt? Kissé nyugtalanul kérdezte magától. Ha valami akadály jött közbe, hogy a »fantázia« nem megy ma este, ismerte Jarricot, s tudta, hogy akkor csak félfizetést kap s a már megszokott husz sou pótlék is elmarad.

Es még mindig tartott a szünet. Séverol két kézre fogta a bátorságát és elment, hogy megnézze, mi történik. De egyszerre megszólalt a függöny felgördülését jelző csengő. Na, rendben van, csak késésről volt szó!

A függöny az első, exotikus látványosságra huzódott föl s aztán belépet a kigyóbüvölő. Séverol csaknem elvesztette karmesteri pálcáját s azt kérdezte önmagától, vajjon nem őrlt-e meg hirtelen? Vajjon nem Clara az, bronzszínű festékekkel az arcán, a Sélika ruhájában? Nem hitt a szemeknek.

Pedig ő volt, tisztára ő! Sélika biztosan az utolsó percben valami miatt lemondott s Clara, hogy megmentse ma esti keresményüket beugrott a szerepébe! De ez őrltségek! Vajjon ez volt-e a foglalkozása? Nem. Hiszen nem ért a kigyóbüvöléshez! A csuszó-mászók nem jönnek a hangjára, vagy ha előjönnek, nem ismerik fel benne Sélikát s akkor mindentől félni lehet! A szerencsétlen karmester szeméi előtt vörös karikák táncoltak s homlokát ki-

Ne féljen és ne
rettegjen a
kolerától, mert

Itt a király

legegészségesebb alkalikus
baktérium mentes
üditő és borviz

KAPHATÓ MINDENÜTT.

kaszárnyákban koncentrált csapatok kivonultak és leverték a lázadást.

Madrid, jul. 6.

A lapok jelentése szerint Lisszabonban a katonaság, a lakosság egy része és a monarchista tengerészek közt harc tört ki, melyben végül a katonaság győzött. Lisszabonban rémülettel néznek a történendők elé.

Cetnje, jul. 6.

A montenegrói kormány tegnap egy tábornokból és több tisztből álló bizottságot küldött a határra, annak a megállapítása végett, hogy Thorgut Sefked pasa, a török csapatok főparancsnoka, a montenegrói határon szerződés ellenére erődítéseket készített.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 6.

Kabos Ferenc alelnök egyenyed 11 órakor nyitja meg az ülést.

Lukács László pénzügyminiszter: Beterjeszt a mesterséges édesítő szerek állami egyeduralmáról szóló törvényjavaslatot.

Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök beterjeszt egy törvényjavaslatot a királyi szuverén jogának *Bosznia és Hercegovinára* való kiterjesztéséről.

Ezután a Ház

az appropriáció

törvényjavaslatot harmadszori olvasásban is elfogadja.

Az altruista bank.

Napirend szerint következett a *Magyar Földhitel intézetek* Országos Szövetségéről és az 1894. évi V. t.-c. némely rendelkezésének módosításáról illetve kiegészítéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásának folytatása.

Sümei Vilmos: Rámutat arra, hogy

verte az izzadság. Szerencsére a zenészek kivülről ismerték a partitúrát s nem csináltak hibát.

Ezalatt Clara cseppet sem jött zavarba. De hát a kigyók? Nos, a flóta szavára, mint rendesen, most is előkerültek s mint máskor, most is híven kísérték a pálcza mozdulatait. Ők is ismerték a zenezámot s gépiesen cselekedtek. Es mikor Clara belekezdett a lassu keringőbe:

— Kusszatok fel szép kigyóim . . .

A kigyók csakugyan felmáztak reá és átölték. Előbb a lábain kussztak fel, aztán feljebb, a karjaira, a nyakára s a két legnagyobb szerelmesebben simult a fejére, mint valaha.

Igy hát minden baj nélkül játszódtott le. Es mikor a végén, az apothozisnál Clara újra előlépett a kigyókkal teste körül, a közönség háromszor egymásután kihívta a bátor asszonyt.

Mikor Clara ismét a férje szeme elé került, egyik kezében a csecsemőt tartotta, a másikban egy ötvenfrankos bankjegyet lobogtatott.

A magyarázat egyszerű volt: Sélika megbetegedett, jarric pedig a haját tépte arra a gondolatra, hogy az előadást nem tarthatja meg. Es egyszerre ötven frankot ígért annak, aki a veszélyes szerep eljátszására vállalkozik.

Clarat csábította a pénz s egyszerre vállalkozott:

— En tudom a szerepet!

— Es pompásan eljátszotad — mondta Séverol könyes szemekkel. A kigyók sobhase voltak ennyire elragadtatve.

— Nem csodálom — mormogta Clara.

— Talán tudták, hogy a kis babáért teszem.

Louis de Gramont.

Erdélyben milyen szükséges és fontos a helyes birtokpolitika, amelylyel az ottani magyarság segítségére kel, adatokat hoz fel annak igazolására, hogy a magyarság különösen exponáltabb nemzetiségi vidékeken mily sajnálatos helyzetben van.

Cserni Károly: Es mégis az általános választói jogot akarják!

Sümei Vilmos: A képviselő urról ugy is tudjuk, hogy mindig a népjogok ellensége volt.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ily ártatlan közbeszólás még nem jogosít fel a sértetésre.

Sümei Vilmos: Kéri a minisztert, hogy hatáskörében hasson, hogy megmenthető legyen az Erdélyben, ami még megmenthető. Ezután még mezőgazdasági statisztika összeállítását sürgeti. A javaslatot elfogadja.

Novák János: Örömmel üdvözi a javaslatot, mely hivatva lesz a parcellázás körül üzött visszaéléseket megszüntetni. Némely szakaszt, mint például a 6. §. 8. pontját illetőleg, mely örökösödési kérdésre vonatkozik, vannak kifogásai, de ezekről a részletek tárgyalásánál kíván bővebben reflektálni. Elfogadja a javaslatot.

Simonyi Semadam Sándor: Nem párt-szempontról akarja a javaslatot megítélni, mely mint első lépés a szocialis kérdések megoldása felé nagy előbbre haladást mutat. Foglalkozik a javaslat egyes szakaszaival és parcellázásra vonatkozó egyes intézkedéseit, mint a parcellázásra vonatkozó rendelkezéseket kifogásolja. Helyteleníti minden vonatkozásában azt, hogy az államnak túlnagy a befolyása. A javaslatot elfogadja.

Kelemen Samu: Objektív bírálattal kíván foglalkozni a javaslattal. Vannak egyes módosító indítványai, de ezek szintén a javaslat tökéletesítését célozzák. Nem tartanák megengedhetőnek, hogy a magánintézetek háttérbe szorítsák, ami ellenkeznék a kis emberek érdekeivel, különösen akkor, midőn az állam által tartott intézmények mindig a legdrágábbak. (Derültség.) Ezért bizonyos engedményeket kíván a magán intézmények számára. Anomália még az is, hogy a különböző ténykörményekre alkotott jogviszonyaink magyarázata mindig attól a jóindulattól függ, amellyel az illetékes faktorok azt kezelik. O'y törvényekre van szükségünk, melyhez magyarázatra nincs szükség, mert különös lehet az, hogy a telepes például ötven évig ne tudja, hogy mikor fogják a törvényt valahogy a fejére olvasni. Ez az altruista bank nem is lesz oly altruista, mert hivatalnokai, igazgatói és felügyelői jó fizetésért fognak dolgozni és a képviselőknek pedig, akiknek az intézetnél dolguk lesz, minden altruizmusuk abból fog állni, hogy az inkompatibilitási törvényen tulteszik magukat. (Derültség.)

Az a három pénztintézet, amelyik ezt a negyediket megcsinálja 4 százalékot kap a pénzért és ez tisztességes üzlet és nem altruizmus. Ezután helyteleníti a törvényjavaslat 2-ik részének pongyola szövegezését és módosítási javaslatait a részletek tárgyalásánál helyezi kilátásba. A javaslatot elfogadja.

Elnök 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után

Elnök jelenti, miután senkisésem kíván szólni, a vitát bezárja.

Lukács László pénzügyminiszter: A szükséges vádja ellen tiltakozik. A főbb irányokat megállapítottuk, a részletek megoldását bizzuk az életre. Azon kijelentésekkel szemben, mely az altruizmus kifejezés módját oktrojálja a javaslatra, rámutat arra, hogy sem a javaslatban, sem annak indokaiban nem található ez a kifejezés. Nem dicsekvésből mondja, mintha ez a javaslat nem nyereszkedésre volna alapítva, mert az elérhető eredménytől függ minden. Az sem áll meg, hogy ez a javaslat korán jött volna, mert hiszen az egész ország állandóan azzal foglalkozik, hogy miképpen lehetne gazdasági helyzetünkön segíteni. A vád tehát az lehetne, hogy későn jött, mert minden perc késedelem kár. A kormány pedig az első legalkalmasabb pillanatot használta fel, midőn a javaslatot most beterjesztette. A ja-

vaslat a gazdák részvételével, tehát hozzájárulásával jött létre.

Szünet után.

Lukács László az intézet nagy fontosságú és sürgőssége mellett érvel. A kifogásokra röviden válaszol.

Serényi Béla tagadja, hogy az intézet sértené a magán vállalatokat.

Ezután a javaslatot általánosságban elfogadják.

A részletes tárgyalás során a 18. szakasz helyett Hantos Elemér új szakaszt ajánl elfogadásra. A Ház a részletes tárgyaláson is elfogadja a javaslatot.

Beöthy László Fiume és Zágráb kölcson ügyének javaslatát terjeszti a Ház elé.

A képviselőház szerdán a véderőreform tárgyalásába kezd.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Városi közügyek.

A közigazgatási bizottság ülése.

Tegnap délután tartotta rendes havi ülését Nagyvárad város közigazgatási bizottsága. Fontosabb ügy nem került elintézés alá.

Hlatky Endre főispán elnöklete alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc főjegyző, Papp Miklós min. tanácsos, kir. pénzügyigazgató, Baróthy Pál kir. ügyész, Kiss F. helyettes kir. tanfelügyelő, May Sándor kir. főmérnök, dr. Thury László v. főügyész, dr. Nemes Aron v. tb. főorvos, Kanta Jenő kir. főállatorvos, Rádl Ödön, Miskolczy Barna, Sulyok István, dr. Moskovits József, dr. Adorján Emil, dr. Mihely Lajos, dr. Molnár Imre jegyző.

Az előterjesztett polgármesteri jelentésből a következő érdekesebb adatokat közöljük:

A közegészségügyi állapot jó volt június hóban; a születések és halálozások száma egyenlő. A hevenyfertőző betegségek csak szörványosan jelentkeztek. A vörheny 11 esetben, 1 halálozással; a difteritisz 9 esetben, 2 halálozással; a hagymáz 7, a kanyaró 7, a bárányhimlő 2 és a hőkhurut 1 esetben fordult elő, halálozás nélkül.

A járványkórházban 30 beteg volt ápolás alatt; ebből gyógyult 14, meghalt 3.

A gyermekkórházban 92 fekvő és 377 bejárt beteg gyógykezelték.

Született 83 fiú és 90 leány, összesen 173 gyermek. Elhalt 92 fi és 81 nő, összesen 173 egyén. Elhaltak városrészek szerint: Ujvároson 28, Olasziban 29, Váralja-Velencén 28, a kórházakban 88.

Öt éven aluli gyermek 67 halt el.

A közbiztonsági állapot június hóban kielégítő volt.

Lopás 112, súlyos testi sértés 16, könnyű testi sértés 13, sikkasztás 14, csalás 4, jogtalan elsajátítás 7, idegen vagyon rongálás 6, zsarolás 4, okirathamítás 3 esetben volt bejelentve. Letartóztatva volt 124 egyén, ezek közül eltoloncoltatott 111, kihágási följelentés 607 esetben tetetett.

Külföldi utlevél 15 adatott ki, ezek közül 3 Amerikába.

A közadók június havi bevételi eredménye kedvezőnek mondható, amennyiben 30,070 K 61 fillérral több kincstári adó folyt be, mint a múlt év megfelelő időszakában.

Június folyamán kiadatott 42 iparendély, megszűnt 6 iparüzlet.

A jelentés kapcsán felszólalt **Baróthy** Pál kir. ügyész. Június hó folyamán a Rhédey-keriben egy villamos oszlopot szereltek le s ez alkalommal szerencsétlenség történt. A vizsgálat megállapította, hogy saját vigyázatlanságával okozta a bajt. De kitűnt az is, hogy a villamos oszlop teljesen el volt korhadva. Netán előfordulható szerencsétlenségek meggátolása céljából kéri a polgármestert, hogy a villamoszlopot

Állandóan ellenőriztesse, hogy szerencsétlenségek ne forduljanak elő.

Rimler Károly polgármesternek tudomása van a dolgról. A villamostelep igazgatója egy ács mestert alkalmazott, aki állandóan ellenőrzi a villamos faoszlopokat. Amennyire a költség engedi, kábeleket alkalmazásával igyekeznek a faoszlopokat kiküszöbölni.

A jelentést tudomásul vették.

Flegmann Dávid a váradi velencei vasút állomás mellett *ládagyárt* épített engedély nélkül. A gyár egyrésze le is égett. A belényesi vasút mint szomszéd feljelentést tett a tüzlészek ellen. Az I. foku hatóság a gyár lebontását rendelte el, ami ellen felebbezett Flegmann. A közigazgatási bizottság a felebbezést elutasította s a *ládagyár lebontását* mondta ki határozatban.

Apróbb ügyek elintézése után az ülés véget ért.

Nem tanítják az állami menhely gyermekeit.

Biharmegye több községében panasz merült fel, hogy az állami gyermekmenhely által kiadott gyermekek taníttatása miatt az iskolák annyira zsúfoltak, hogy emiatt új iskolák építésére köteleztek a községeket a közigazgatási bizottság. Ez persze igen nagy terhet ró a községre, mert az állam a menhelyi gyermekek után egyáltalán nem fizet tandíj-kárpótlást. Így az iskolát a lakosság kénytelen a saját költségén felépíteni minden ellenszolgáltatás nélkül. Ezt az állapotot eddig szó nélkül tűrték, most azonban egymásután tiltakoznak a községek a határozatok ellen.

Legújabbán *Kötegyán* községéből érkezett a közigazgatási bizottsághoz jelentés. Eszerint az ottani *református* egyház, melynek iskolája van *Kötegyánban*, a közigazgatási bizottság által arra köteleztetett, hogy a jelenlegi iskolák mellé még egy iskolát állítson fel, illetve a jelenlegieket bővítse ki. A kötelező rendeletre az egyház egyenesen a vallás- és közoktatásiügyi miniszterhez tett előterjesztést aziránt, hogy az állam nyújtson támogatást az egyháznak az iskolák felépítéséhez. Az előterjesztésre azonban még eddig válasz nem érkezett és a közigazgatási bizottság sürgeti a rendelet foganatosítását.

Tegnap aztán az egyház kifejti, hogy a zsúfoltságnak az az oka, hogy *Kötegyánban* gyermekmenhely-telep van és ennek növendékei mind a református iskolában nyernek oktatást. A gyermekmenhelybeli iskolakötelesek pedig oly nagy számmal vannak *Kötegyánban*, hogy azok közül az elmúlt iskolai évben is 28 *tanköteles* gyermeket kellett kizárni. A község lakossága gyermekeinek létszáma nem tenné zsúfolttá, sőt évek hosszú során át elegendő volna az iskola a helybeli tanulók részére.

A református egyház mindazonáltal nem zárkózik el az iskolák fejlesztésétől, ha erre megfelelő állami támogatást kap. A támogatást annál is inkább sürgeti az egyház, mert tudomása szerint a menhely a jövőben még fejleszteni fogja a kötegyáni telepet és akkor még szükségesebb lesz az iskola.

Az esetben, ha az állam nem nyújtaná a kellő támogatást és a közigazgatási bizottság tovább is sürgetné az iskola felállítását, úgy az egyház kénytelen lesz az iskolából a gyermekmenhely által kiadott tanköteleseket teljesen kizárni és akkor a jelenlegi református iskola még nagyon hosszú ideig meg fog felelni hivatásának.

Ugyanigy vannak más helyeken a katho-

likusok, kik nagy áldozatokat hoznak, hogy a menhely gyermekeinek iskoláikban helyet adhassanak.

A képviselőház elnökének pihenője.

Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke, ma berzevicei birtokára utazott, ahol keddig marad. Keddi fogadónapiját nem tartja meg.

Oberwalder és Ladstädter

udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei legkedvezőbbben

REICHARD áruháza

özégnél kaphatók.

115 A

UJDONSÁGOK.

* **Széchenyi Miklós püspök a révi szorosban.** A gyönyörű révi sziklaszorosnak tegnap délután előkelő vendége volt: *Széchenyi* püspök rándult ki oda udvari papjai és néhány győri papvendége kíséretében. A társaság először a csak tavaly készült turista uton a Gabriella-kilátóra ment fel, honnan ugyszólván az egész gyönyörű sziklavölgyet áttekinthetni. Innen természetesen még szebb kép tárul a turista elé, mint az alatta lévő Mén Maróth gallérjáról. Később megtekintették a barlangot is, melynek változatos vad szépsége meglepte a győri vendégeket. Gyönyörű idő kedvezett a sikerült kirándulásnak, s a püspök társaságán kívül egyéb vendégeket is vonzott a kedves völgybe, melynek dicséretét, mint a vendégkönyv bizonyítja, amerikai turisták is lelkesedve zengik. Egy kolozsvári szép asszony pedig ezt jegyezte be: *Rév: c'est un réve?* (Rév olyan, mint egy álom.)

* **Novotny Alfonz távozása.** A magyarországi premontrei rend legfontosabb intézetének, a budapesti Norbertinumnak, a rend tanárképzőjének az élére; tehát igen szép hivatáskörbe került *Novotny* Alfonz, főgimnáziumunk eddigi igazgatója, — de bármily szép és fontos munkakör vár is ott reá, mégis élénken sajnálja Nagyvárad egész társadalma az ő távozását. Két évtized óta összeforrt nemcsak a rend kiváló és országos hírű főgimnáziumával, hanem e városnak minden nemes, kulturális és jótékony egyletével, intézetével. Nem régeből tartott jubileumi ünnepsége mutatta, mennyire szereti őt Nagyvárad lakossága felekezeti különbség nélkül. Igazán nagy kárnak, csaknem pótolhatatlan veszteségnek tartjuk távozását. Utódja a főgimnázium igazgatóságában *Szmetka* László Ödön kassai direktor lesz, ki váradi fiú, ismerős a viszonyokkal, de mégis sokat kell majd fáradoznia, hogy nagyérdemű elődjét pótolni tudja. Jobbat nem kívánhatunk neki, mint azt, hogy ez teljesen sikerüljön.

* **Egyházmegyei hírek.** A Kresznerich György halálával megüresedett s a vallásalap kegyurasága alatt álló sarkadi plébániai javadalmat gróf *Széchenyi* Miklós püspök a kultuszminiszter kegyuri bemutatása alapján *Rácz* Pál gyulai segédlelkésznek adományozta, kinek helyébe *Bemker* Tivadar újkigyósi káplánt rendelte, Újkigyóra pedig *Peszeky* Gergely új-

misést küldte. *Apostol* Ubald, pápai tb. kamarás, mezőberényi lelkész, 75 évi hűséges, buzgó fáradhatatlan működés után, melyből 33 évet Mezőberényben töltött, mint ezen új lelkészségnek szervezője s első lelkésze, meggyöngült egészségi állapotára való hivatkozással nyugalomba vonult. Helyébe a püspök *Gáspár* István bucsatelepi lelkészt nevezte ki.

* **A Royal és az Apolló** A városi tanács két fontos ügyben tanácskozott tegnap. A Royal-kávéház, szálloda és fürdő kibővítésének és e célra a Papolczy-ház megvételének kérdése felett hosszan tanácskoztak s végre is abban állapodtak meg, hogy a terv keresztülvitele mellett nyilatkozik a tanács, ha az eddig megajánlott bérösszeget még évi 5000 koronával felemelik a Royal kávéház bérlői. — A másik kérdés az Apolló értékesítésének ügye volt. A tanács az eladás ellen s a felépítés mellett foglalt állást, csupán Komlóssy József gazd. tanácsosnak van külön véleménye és pedig az eladás mellett.

* **Nagyvárad város költségvetése.** A belügyminiszter tegnap küldte le Nagyvárad város ez évi költségvetését. Dr *Adorján* Emil felebbezését a miniszter elutasította s a költségvetést általánosságban jóváhagyja. A bevételek és kiadások között mutatkozó 521,000 korona hiány fedezésére jóváhagyja hogy az 5 százalék iskolai, 3 százalék kisdudovodai és 2 százalék ipariskolai pótdóval együtt összesen 55 százalék városi pótdótot szedjen a város. Egyes tételeket függőben hagy a miniszter s később intézkedik ezek tárgyában.

* **A tisztességtelen verseny ellen.** A vármegyei közszállítási szabályzat értelmében nehogy tért engedjenek a tisztességtelen versenynek, ki van kötve, hogy az árajánlatoknak csak 20 százalék engedményig szabad elmenniük. A még ennél is nagyobb engedmények egyáltalán nem veendőek figyelembe. E szabályzat alapján tegnap adták be az első felebbezést a megyéhez a közoktatási és elmeorvosi tatarozási munkálatok odaitélése miatt. A megtartott árlejtésen ugyanis a Fried M. cég 7751 K, az Ungerleider cég pedig 8342 K, míg a Bencsik cég 10.273 kor. ajánlatot tett. Így a két előbbi cég jóval nagyobb engedményt nyújtott, mint amennyit a szabályzat megenged. Ennek alapján a Bencsik cég kéri a határozat megsemmisítését.

* **Gróf Károlyi Mihály állapota.** Tegnap este tíz óra után érkezett meg a ferencvárosi pályaudvarra az a külön vonat, amely az automobil balesetben szerencsétlenül járt gr. Károlyi Mihályt Budapestre hozta. A grótot itt a mentők landauerébe helyezték és palotájába vitték, ahol reggel hétig dr Sándor István tartott mellette inspekción. Reggel dr Bradács Emil váltotta föl. A beteg mellett, akinek állapota lényegesen javult, családja is virrasztott.

* **Popescu orvoslást kér.** A *Pesti Hírlap* nem régeből megjelent *Oláhok és Magyarok Biharmegyében* című cikkével egy egész csomó sajtópert provokált. E cikk egy része tudvalevőleg *Popescu* Aurél miklórtási körjegyző személyével is foglalkozott s oly súlyos vádakot tartalmaz a körjegyzőről, hogy azok valódiság esetén büntügyi eljárást vonna maga után. A körjegyző a lap felelősszerkesztője ellen sajtópert akar indítani s ezért tegnap kérvényt is adott be az alispánhoz, akitől felhatalmazást kér a per megindítására nézve. *Popescu* pere épen az ötödik lesz, mely a fenti cikk miatt indul meg.

* **A köté szöveggyár létesítése.** Résztelenen foglalkoztunk a Nagyváradon létesítendő szöveggyár kérdésével. Az ügyet a városi tanács tegnap tárgyalta s a polgármester megállapodásait a tanács egyhangulag elfogadta. Ma a pénzügyi, gazdasági és a gyáripart fejlesztő bizottság tárgyalja a kérdést. A feltételek a következők: A szerződés megállapítja, hogy Nagyvárad városa minő áldozatokat hoz a gyár létesítése érdekében Ezek a következők: 1. Ingyen telep a Gilányi uton. 2. Teljes adómentesség 15 évre. 3. Villamos áram 7 fillér egységgel. 4. Naponta 10 kbm. víz díjlanul. 5. Minden alkalmazott munkás után 10 korona évi segély. Ezzel szemben a vállalat a következő kötelezettségeket vállalja. 1. A gyárat egy éven belül felállítja s abba egymilliókétszáz ezer koronát befektet. 2. Mindjárt kezdetben háromszáz munkást foglalkoztat. 3. A munkások 75 százaléka csakis nagyváradia lehet. 4. Kétezer darab részvényt a nagyváradia piacon helyez el.

* **Hodoson eltemették a pipát.** Lukács László pénzügyminiszter rendelete, amellyel a dohányárakat felemelte, mindenfelé nagy felháborodást keltett. A kaszinók kifogástalan gentlemanjei épp úgy kifakadtak a dohány drágítása miatt, mint a falusi polgári körök nagy pipájú, zsiros kalapmagyarjai s mindenki a maga módja szerint áldotta a főfináncot, aki melleleg mondván, soha életében nem dohányzott. Az élelapok hasábos közleményekben figurázzák a pénzügyminisztert s a jó falu is megtermette már a maga humorát. A jákóhodosiakat is szörnyen elkésztette a trafik drágítás s a falu vénei elhatározták, hogy a hodosiaknak nem szabad ezentul pipázni... Agitálni kezdtek a szokatlan »sztrájk« mellett, aminek az lett az eredménye, hogy a hodosiak mind le mondtak a dohányzásról s ma már senki sem pipázik a faluban. A hodosi fiatalok, hogy emlékeztessék tegye a nagy napot, július 1-ét, különös mulatságot szerzett magának. A legények az egész községből összeszedték a pipákat, dohányzacskókat s a község határában elföldelték a m. kir. közvetett adójövedelem egykori gazdagitói. Hogy fejtája is legyen a derék, kiérdemesült, öblöstorku pipáknak, az árendás zsidó boltjáról lefeszítették a dohányárudát jelző cégtáblát s szőlőkaróra szegezve kitétték az elföldelt pipák féle. Hodos község határában ha idegen vőtök, rögtön észreveszi a fejtát:

Magy. királyi dohány és szivar

S bizony e fejtát látva könny szökik szemünkbe, ha rá gondolunk a július előtti »olcsó« de elég rossz dohánykészítményekre.

* **A verseci körirat.** Versec városa legutóbb közgyűlést tartott, melyen elhatározták, hogy az általános egyenlő titkos választói jog érdekében feliratot intéznek a képviselőházhoz. A határozatot tegnap Biharmegyének is megküldték hasonló szellemű felirat készítése végett. Biharmegye azonban nem a verseci hazafiakat, hanem kétségkívül vezérét, Tisza István grófot fogja követni e kérdésben.

* **A zsákutca kidiszítése.** Az ingatlan értékesítő részvénytársaság tudvalevőleg megvette a Gerliczy-utca mellett levő óriási Diósféle telket, s azt parcelláztatja. Egy utcanyitást is terveztek a Rákóczi-utól fel a vasutig, de ez zsákutca lenne, a városi tanács pedig ilyen utcát nem enged. A részvénytársaság most más tervet nyújtott be, amely szerint a zsákutcát egy csinos, árkados vizeséssel zárják be; a két méter magas, lépcsőkkel bíró alkotmány tetején ülőhelyek vannak. A díszítmény előtt körönd lenne, hogy a kocsik megtordulhassanak. Az egész uttestet aszfaltözzák. A várostól csak a vízvezeték berendezését kéri a vizeséhez és a szükséges vizet.

* **Uj postahivatal.** A m. kir. postaigazgatóság a Biharvármegyében Bakonszeg községben működő postai ügynökséget 1911. évi július hó 16-án postahivatallá alakítja át. E postahivatal postamesteri kezelésben teljes fel és leadó szolgálattal és a postafelraképkönyvtár közvetítő hivatala gyanánt fog működni. A postahivatal forgalmi körébe Bakonszeg községet, Bors, Csapó, Felsőárrét, Magyar, Nadányi I, Nadányi II, Nadányi III, Pusztakovácsi tanyákat és Sebes pusztát osztották be.

* **A püspök-fürdői galamblovászat után.** A Püspök-fürdőben e hó 8-án megtartott galamblovás versenyen 9 díj közül 6 Ladányi József nagyváradia puskaműves mester fegyvereivel nyertett el és pedig 2 első díj, 2 második díj és 2 harmadik díjjal. Üzlet Nagyvárad Rákóczi-ut Moskovits palota. M. kir. lőporáruda, telefon 269.

FLEGMAN
grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

* Teljesen jó karban levő **Wertheim-kassza** azonnali megvételre kerestetik. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét folyó év május 1-én helyezte át míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

* **Kiadó lakás a kamara épületében.** A kereskedelmi és iparkamara székházában egy 4 szoba, konyha s mellékhelyiségekből álló lakás a f. évi november 1-től kiadó.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhívom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Siessünk
Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy össesiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek olcsón eladásra.

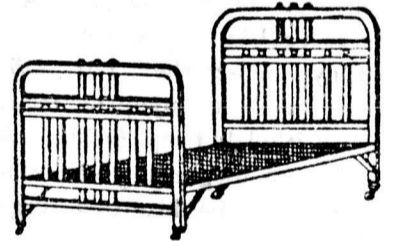
Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk, ha menyasszonyi kelenyünket itt vesszük.**

* **Stern a villamos a javított dr Just Wolfram égőket (hisz már más nem is létezik) 20 gyertyától 50 gyertyáig szombat esti fél 7 órától vasárnap délelőtt 10 óráig Korona 2.50-ért árusítja, nagyobb vételnél engedmény. Elvállal szakmájához tartozó mindennemű villamos világítási, villamos jelző csengő, telefon és villámhárító munkákat a legolcsóbb áron Bémer-tér. Telefon 556.**

* **Néhai főtisztelendő Makutz Ernő** hteol. könyvtárát míg a készlet tart **olcsón** kiárusítom. Benkő A. könyvkeresk. Rákóczi-ut 10 sz.

* **Vizsgákra előkészít** szerény igényű képezdész, polgáristákat javító, vagy pótvizsgára előkészít. Cim a kiadóhivatalban.

Vas és rézbutor

Székényágy 3 matracca 19 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 5 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.
Tanuló fizetéssel felvétetik.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Goldstein Számi.
Szombat: Sulamith.
Vasárnap délután: Balkáni hercegnő. Este:
A rejtélyes ember (előszór.)

Goldstein Számi. Vidám kacagás tölti be ma este a nyári színházat. Goldstein Számi az új honpolgár mókás történetét eleveníti fel a társulat. A címszerepet Leövey Leó játssza, akinek az egyik kabinetalakítása. Virág Toncsi, a varróleány szerepében pedig Zsigmondy Anna lép fel. Mellestük a társulat legtöbb tagjai vesznek részt az előadásban.

A rejtélyes ember. Alig keltett bemutatott olyan nagy érdeklődést a közönség körében, mint a vasárnapi bemutatott. A »rejtélyes ember« című megrázó francia dráma meg is érdemli a felcsigázott várakozást. A színjátszás egmarkásabb ereje, a színészek egész fizikumukra kell az alak hű visszaadásához. A nehéz címszerepre Tóth Elek készül különös ambícióval, kivülé Etsy Emilla, Hunyady, Kassay, Hunyady, Sik stb. játszanak nagyobb szerepeket.

Fedák Sári Nagyváradon. A közönségnek élénk és kedves emlékezetében van még Fedák Sári tavalyi nagyvárad diadalmos vendégszereplése. Most, mikor ismét Fedák-esték láza előtt áll a publikum, nem lesz érdektelen megemlékezni Fedák Sári párisi vendégszerepléséről.

Bármennyire le is akarják rontani rossz indulatú híresztelések a magyar művésznő sikerét, azaz igazság, amit elismernek a párisi lapok is, hogy a magyar nótáival a magyar művésznő meghódította a párisiak szívét. Meleg ünneplésben volt része estéről-estére Fedák Sárinak, s a szajnaparti metropolis virággal, tapsal hódult meg a »Cigány szerelem« Körös-házy Ilonájának.

Amióta először hangzott el a Vaudeville színpadán:

C'est mon pianore cour,
Qui se brise, qui se meur

Ezt dudolták mindenfelé, s gyorsan terjedt a hír, hogy a Vaudeville színpadán egy sikkos magyar művésznő vendégszerepel. A »Figaro« a többek között így számol be olvasóinak: »Fedák kisasszony egy gyönyörű nő és megértjük azt a varázslatos hatást, amit táncával és énekével keltett.« Magyarul és franciául énekelt és Budapestről vitte magával a magyar szabó- és kalap-iparművészet produktumait, hogy megmutassa a franciáknak, mit tudunk produkálni mi magyarok is. Személyes felügyelete alatt készültek a toilettejei, a magyar stílusban tartott fehér ruha; a sötétzölddel díszített fekete selyem lovagló ruha, térdig érő jupe culotte szabásban; egy lila mousseline ruha, halványkék fátyollal, pasztellszínekben, lágy és omiós, aztán mindenkinek koronája: a rózsaszínű, csupa himzés, csupa csillogás. Ő maga hihetetlen ambícióval készült az utra. Es — ismétljük — sikere volt. Lehár Ferenc, aki Fedák Sári művészetének nagy tisztelője, Bécsig eléje ment s a párisi pályaudvaron válogatott társaság várta.

Megértették, méltányolták Párisban Fedák Sári művészetének eredetiségét, ötletességét, megjelenésének sikkjét, játékának sokoldalúságát. Ami a hangja terjedelméből hiányzik, azt előadásával és a lelke melegével pótolta. Fedák Sári először magyarul énekelt dalait, hogy megérezzék abból a magyar szó és a magyar dal ritmusát, aztán franciául, hogy értelmét is a szívükbe iktassák. Es Fedák Sári lelkén, művészetén és ajakán keresztül: megsejtették a magyar dalnak minden szépségét, a benne lüktető érzések mélységét s kitörő szeretelen hevét.

Az estéről-estére tapasztalt siker meghozta a párisi marasztalót, amennyiben Fedák Sári szerződött elhajítja a tavaszra az Opera Comique igazgatója. Ez a szerződötési ajánlat — a maga fényes feltételeivel — a legnyomósabb bizonyítéka a párisi esték művészi és külső sikerének.

IRODALOM.

A Hittudományi Folyóirat most megjelent II. füzetje érdekes cikkekkal gazdagítja a magyar hittudományi és bölcséleti irodalmat. Dr. *Undeneiner* József »Modern Krisztus tanok« és dr. *Martin* Aurél »Salomon ódáinak vallástörténeti jelentősége« című értekezése után a folyóirat *Vámosy* Mihály nagyváradi törvényszéki bírónak az Aguinói Szent Tamás Társaságban a párbajról és a becsületről felolvasott nagyérdékű tanulmányát közli. Dr. *Schütz* Antal az anyag mivoltáról, *H. Gy. Schopenhauer* akarabó cseletről, dr. *Hadszega* Gyula pedig a szentírás ismeretéről értekezik. Az irodalmi rovatban egyebek közt dr. *Krüger* Aladár bírálatát olvassuk dr. *Wahlner* Béla és dr. *Boroviczenyi* Nándor szociológiai könyveit.

EGYESÜLETEK.

Önkéntes tűzoltó-egyletek biharmegyei szövetségének választmánya e hó 9-én, vasárnap délután 4 órakor *Derecskén* ülést tart, amelyre a választmány tagjait *Lukács* Ödön szövetségi elnök ez uton is meghívja. A választmányi ülésen a szövetségi közgyűlés napirendjét fogják összeállítani és a közgyűlés helyét kijelölni. Ez alkalommal *Lukács* Ödön szövetségi elnök a derecskei tűzoltóság telett is sz. nlét tart és a tűzoltó felszerelést megvizsgálja. A választmány tagjait *Derecske* község magyar vendégzseretettel fogadja, s ez alkalomból Nagyváradról is többen fognak *Derecskére* kimenni.

Igazságszolgáltatás.

Felmentették a receptsalással vádolt gyógyszerészt.

Tegnap ért véget a receptsalás ügyének a tárgyalása. A négy napos tárgyalás után a törvényszék felmentő ítéletet hozott, *Szűts* Samu gyógyszerészt a vád- és következményei alól felmentette, mivel nem látta beigazolva az ellene emelt vádak valódiságát. Dslelött folytaták a tanúk kihallgatásokat, amelyek befejeztével rákerült a sor a perbeszédre.

Vattay kir. ügyész nagy készséggel előadott vádbeszédében ügyesen csoportosította az érveket, melyek az orvos vádjait megerősítik. Aztán dr. *Fráter* Pál ügyvéd mondotta el nagyhatású, jogi érvekben gazdag védőbeszédét, amelyben sorra megdöntötte a vád állításait.

A bíróság rövid tanácskozás után meghozta ítéletét. A törvényszék az 1239 eszben elkövetett magánokirathamisítás vádjá alól *felmentette* *Szűts* gyógyszerészt, mert igaz, hogy a receptek nagy része kivan javítva, azonban semmi sem igazolja, hogy a javításokat a gyógyszerész követte volna el.

Az ügyész az ítélet ellen felebbezett.

§ **A sergesi jegyző fegyelmi ügyei.** *Oláh* Béla sergesi körjegyző fegyelmi ügyében a közigazgatási bizottság tudvalevőleg marasztaló ítéletet hozott, melyben a jegyzőt 1000 korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítéletet megfélebbezték s ennek alapján a belügyminiszter az ítéletet megváltoztatta és kötelezte a vármegyét, hogy az iratokat tegyék át a királyi ügyészségre. Az ítélet tegnap érkezett meg a vármegyéhez. E szerint a kör-

jegyző ellen oly súlyos vádak merültek fel, melyek fölhétlenül maguk után vonják a büntető eljárást, amit a vármegyének nem szabad megakadályoznia.

TANÜGY.

Iskolai értesítők.

II.

A nagyváradi m. k. állami főreáliskola 38-ik évi értesítője az 1910—1911. isk. évről. Közli dr. Gedeon Alajos igazgató.

Egy igen érdekes (bár kivonatos) és tanulságos utleirással kezdődik az értesítő dr. *Beszék* József tanár tollából, akit a közoktatásügyi miniszterium az elmúlt iskolai évben hosszabb tanulmányutra küldött Kelet-Azsiába. Az utleírás címe »A piramisoktól a felhőkarcokig.« Hazafias lendületű bevezetése után utazásának egyes nevezetes helyeit írja le a tudós tanár, ismertetvén a keleti és tropikus vidékek lakóinak életmódját, növény és állatvilágát stb. A 20 drb sikerült fényképfelvétel nagyban elősegíti azon helyekről való fogalmunkat. A Földközi-tenger—Port Said—Vörös-tenger—Indiai-óceán—Ceylon-sziget—Sangháj—Japán voltak utirányai s így ezen vidékekről közöl közvetlen megfigyelést, amely sok téves felfogást van hivatva eloszlatni.

Az intézet tanártestülete ez idén állott 16 rendes, 3 h. tanárból, 1 tornatanítóból és 1 gyakorlati tanárjelöltből, továbbá 9 hitoktatóból. Rendkívüli tárgyként szerepeltek a latin nyelv, vegytani gyakorlatok, egészségtan, ének és zene, gyorsírás, katonai kiképzés. A tanári könyvtár álladéka 1910. dec. 31-én 6150 db vétel, 3573 db ajándék utján 49405 K 48 fillér értékben, a művészettörténelmi gyűjteménye 353 db vétel, 27 db ajándék utján 900 K 20 fillér értékben, a történet-földrajzi szertáré 852 db 2817 K 72 fillér értékben, a természettani szertáré 338 db 13608 K 03 fillér értékben, a természetrajzi szertáré 7287 db 7604 K 83 fill. értékben, a vegytani szertáré 370 db 3567 K 20 fill. értékben, a mértani rajzszertár 1910-ben nem gyarapodott. A szabadkézi rajzszertár álladéka 1910 dec. 31-én 1980 db 2638 K 02 fill. értékben, a tornaszertár 1910-ben nem gyarapodott. Az egészségügyi gyűjtemény álladéka 1910. dec. 31-én 8 db 95 K értékben, a butorfelszerelésé 2205 db 23421 K 61 fill. értékben, az ifjúsági könyvtáré 1911 jun. 30-án 3951 db 11619 K 46 fill. értékben. Az Arany János önképzőkör az elmúlt iskolai évben tartott minden két hétben képzőgyűlést, ezenkívül 3 diaszgyűlést, ez utóbbit okt. 6-án, márc. 15-én és Petőfi emlékére. Az ifjúsági segítő egyesületnek volt 91 tagja. Apr. 2-án egy nagyszabású ünnepélyt rendezett az egyesület, amelynek tiszta jövedelme 507 K 57 fill. volt. Pénztári maradvány 5980 K 04 fill.

Az intézet életében az elmúlt iskolai évben nevezetesebb változások a tanári karban nem voltak, csupán a keletázsiai tanulmányutra szabadságot dr. *Beszék* József tanár helyébe alkalmaztatott *Martin* Ernő h. tanár. Sajátságos tünet, hogy míg az összes helybéli iskolákban a létszám aggasztó módon növekszik, addig a főreáliskolában az elmúlt évben 10 el apadt, mert csak 352 rendes és 2 magántanuló véteteit fel. De a felvett rendes tanulók közül is kimaradt 19, úgy, hogy csak 333 tett vizsgálatot. Ily körülmények között szinte céltalan volt a I. és II. osztály (lőleg a II.) párhuzamosítása. Az V. VI. VII. és VIII. osztályokban pedig alig volt 20-an felül a növendékek száma, ami ma már még úgy 5—6 ezer lakosú kis város gimnáziumánál is szokatlan. Iskolai ünnepélyt tartott a tanári kar október 6-án, november 19-én, amely utóbbin *Noss* Gusztáv tanár mondott emlékbeszédet. Megünnepelte még a intézet március 15-ét, végül április 11-ét, a 48-as törvények szentesítésének évfordulóját, amelyen *Varga* G. rendes tanár tartott emlékbeszédet. A vako-

kat gyámolító egyesület javára gyűjtött az ifjuság 119 K 10 fillért, a tanítók háza javára 168 K 40 fillért dr. Vass Bertalan tankerületi kir. főigazgató jan. 16—19. napjain látogatta meg az intézetet, az érettségi vizsgálaton pedig Rajner Ferenc volt a kormány képviselője. Kirándulást rendezett az intézett ápr. 7-én az Aldunára Varga G. r. tanár vezetése mellett 28 növendékkel, majd június 8-án Debrecenbe és Hortobágyra. Kisebbségi kirándulások voltak a Püspök-fürdőbe, Félix-fürdőbe, továbbá természetrajzi kirándulás a Szálkapusztára és a rontói erdőbe. A vizsgálatot tett tanulók vallás szerint r. kath. 69 (21 százalék), gör. kath. 2 (0,6 százalék), gör. kel. 11 (3 százalék) ev. ref. 41 (12 százalék), ág. ev. 19 (5 százalék), *israelita 180 (56 százalék)*. A folyóiratilag beiratás szept. 1, 2, 3-án 8—12-ig tartatik.

NYILTTÉR.

REISZ MIKSA butorgyára

Nagyvárad,
Rákóczi-út 14.
szám alatt

(„APOLLÓ” mellett).

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitűnő** hirtű **nevé**

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

TÁVIRATOK.

Repülő kérvény.

Budapest, július 6.

(Saj. tud.) A képviselőház mai ülésén a 8-as számú karzatról kérvényt dobtak le a képviselők közé. A kérvényben Dobó Sebestyén volt gépész kér orvoslást. Dobó egy gőzhajózási vállalatnál volt alkalmazva, amikor baleset érte és a baleset biztosítási összeget még mindig nem kapta meg.

Vázsonyi balesete.

Budapest, július 6.

(Saj. tud.) Vázsonyi Vilmos képviselő ma bérkocsin hajtatót, amikor kocsija egy omnibusszal ütközött össze. A képviselő a kocsiból kiesett és súlyos sérülést szenvedett.

Kolera.

Nagyszalonta, júl. 6.

(Saj. tud.) A nagyszalontai előjáróság ma távirati jelentést kapott Csáktornyáról, hogy Gutti Frigyes, aki Triesztből Nagyszalontára érkezik, vegyék megfigyelés alá. Gutti meg is érkezett, amikor az előjáróság a járványkórházba inkvizálta megfigyelés alá.

A gyilkos hőség.

London, júl. 6.

Newyorkból jelentik, hogy az utolsó huszonnégy óra alatt 53 ember halt meg napszúrásból. A városi kórházak zsúfolva vannak és az orvosok nem győzik a segítség nyújtást.

REGÉNYCSARNOK.

BÖSKE

Irta SARKADI NAGY SÁNDORNÉ

(Folytatás.)

20

— Azonban ha tennéd ez mindenestre s minden tekintetbe javadra ütne ki, édes széd Erzsikém, s legyünk rajta, hogy gyermekkorai vágyad második része is beteljesüljön s ismerkedjél meg mihamarább szegény unokafivéremmel, kimondhatom Neked ez eset óta, teljesen megváltozott. Komoly, életunt zárkózott és nőgyűlölő lett.

— Hogyan te tudtál ez esetről? kérdé meglepve Erzsike.

— Erre nem felelhetek ked. esem, azonban mondhatom, hogy András könnyelmű szavai felett óriás módon bántódtam, s akkoriban nagyon szerencsétlennek érezte magát, olyannyira hogy ennek még most is nyomát viseli. Akkor azt is mondta, hogy örökre meggyűlölte unokanővéredet. Azonban lehet, hogy ebben tévedett; Alice legalább az ellenkezőjéről van meggyőződve. A legnagyobb vágyam jelenleg titeket Erzsikém egymásnak újból bemutatni.

— En pedig ígérem Margitom, hogy ha ezt megteszed nem maradhatunk tovább barátnői egymásnak. Legerősebb elhatározásom Maglódyval, ez életben többet nem találkozni.

— Különbben elég erről! Arra kérlek Margitom beszélj most kissé magadról! Mond nyilatkozott-e már előtted az illető fiatal ember kiről az imént szóltottál? Mert, hogy ő viszonzza szived érzelmeit, abban pillanatig sem kételkedem.

— A házi bálunkon történt, hogy Kovách először tett nekem irántami érzelmeiről legelőször említést.

— Ugyanis a szünóra alatt mellém került. Eleinte közönyös dolgokról beszélgettünk csupán. Margitka nagysám — mondotta hirtelen Kovách — a világon a legboldogabb volnék, ha csokrából egyetlen egy fehér szegfűcskét juttatna nekem, holnap egy nagy külföldi utra indulok, amely külföldi ut megtétele kitüntetés lesz a számomra, boldog volnék, ha egy kis virágocska öntől kísérne oda, honnan a jó Isten tudja, visszakerülök-e valaha?

— Hát hogyan kerülne — mondám kacagva — ma roppant elégikus hangulatban van maga — s hirtelen elkomolyodva hozzá te-

vém, de bizony hiányozni fog itt nekünk nagyon s hogy szavaim igazságát bebizonyítsam, itt van fogadja hát ez áhított fehér szegfűt s tudja meg, hogy ez ideig féltucat fiatalembernek vontam meg azt.

Köszönöm rebege Kovács nagy zavarban s óriás csodálkozásomra az átnyújtott szegfűt, hirtelen ajkaihoz emelé s szenvedélyes csókokkal borította. Szerencsére kivülem senki sem láthatá azt, mivel az előttünk álló óriás pálmát megvédett bennünkett a jelenlevők kíváncsi pillantásaitól.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabonatörszén tegnap igen mozgalmas nap volt. Amerika 7—8 centes emelkedést jelentett a tengerire, mire a gyűrűsök nem resteltek az új tergerit 6-98, sőt 7 trira felhajtani, de később lanyhább lett. Buza kezdetben szilárdan indult, azonban a zárlatnál ellanyhult némileg. Készáru 10 fillérrel emelkedett.

Határírdők sáralata:

Áprilisi buza (1912)	—	—	11-97
Októberi buza	—	—	11-69
Októberi rozs	—	—	9-33
Októberi zab	—	—	7-93
Májusi tengeri (1912)	—	—	6-88
Juliusi tengeri	—	—	7-49
Augusztusi tengeri	—	—	7-64
Augusztusi repce	—	—	13-85

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	—	845-50
Osztrák hitelrészvény	—	—	671-—
Jelzálogbank	—	—	489-—
Leszámitoló és pénzváltó	—	—	596-—
Salgótarjáni köszén	—	—	659-—
Osztrák államvasut részvény	—	—	745-—
Közuti vasut	—	—	766-50
Rimamurányi vasmű	—	—	682-—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5°-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósít házakra és földbirtokokra.

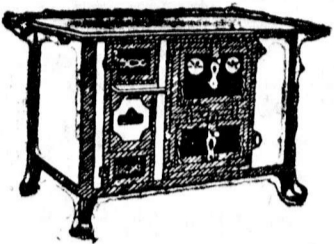
1611

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállók.

Telefon: 629. sz.   Telefon: 629. sz.
192

Eladó

egy 4 éves 8 HP. Schutleworth cséplő készlet,

- 1 szalmakazalozó,
- 1 4 HP új Renauer benzín motor,
- 1 marhamérleg,
- 1 tengeri morzsoló,
- 1 amerikai kukoriczaszárítépő,
- 1 Triór,
- 2 lógereble,
- 1 arankatisztító,
- 2 vetőgép,

Több szeges és vasgyűrűs hengerek, kocsik, ekék, fogasok és más gazdasági felszerelések.

Megtekinthető bármely nap Paptamási állomás Vay-pusztá. 399

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás W o l f r a m lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyás 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkákat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerező telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velece >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 31
V.-Velece >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velece >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Rákóczi-ut 5 szám, Veiszlovits-ház.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	26 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogorém	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatol	20 >
1 > tégely Odontin togpasztá	55 >
1 drb Odontin betét	35 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	35 >
1 > Jera violette brillantín	30 >
1 > francia brillantín	15, 22, 35 >
1 > folyékony brillantín	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 >

1 üveg Kerpel kézfínomító	88 kr.
1 tégely Margit krém	40 >
1 > Diana krém	65 >
1 drb Dianna szappan	65 >
1 dob Lickner puder	88 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	88 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kézfínomító	28 >
1 > tevétegy tejkrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatú borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuszkéfe	20 >
1 valódi serte ruhakéfe	45 >
1 körömkéfe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő krém	96 >
1 drb cipőkrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gumicső	60 >
Egynegyed Ko Brunz watta	35 >

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját szobának ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint
a megyei főtiszte-
lendő papság szál-
litója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Ujdonság. Szekrényág.

Szabadalom bejelentve.

Kis lakásokban nélkülözhetetlen. Különböző alakban és kivitelben készen kaphatók. Mint gyermekágy (nagyobbaknak is), íróasztal, festőállvány és ruhaszekrény 40 kor.-tól feljebb. Vételkényszer nélkül megtekinthető

HERCZEGH

műasztalosnál.

Szalárdi-utca 17. szám. 261

Mivel külföldön és Amerikában több éven át dolgoztam butor és különleges munkákat szakszerűen készítek. Rajz, költségvetés s szakvélemény díjtalanul.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Olajban tört és zománcz-festékek.

Az itteni piacon 22 év óta fennálló festéknagyke eskedésemet és vegyészeti gyáramat teljesen újonnan berendezve és a legújabb villanyüzemű gépekkel felszerelve saját há-
Zöldfa-u. 17. sz. a. helyeztem át,
zamba hol állandóan nagy raktárt tartok az összes föld-festékekből, olajban tört és zománcz-festékekből stb. Register cassámon minden vevő egy kelettel ellátott szelvényt kap, melyeket minden hó végéig összegyűjtve, az összeg 3 százalékáig árut kap jutalék gyanánt.

Emke padlólack és parkertfénymáz!
Diana és Pedal cipőkrem a legjobb!

A nagyrédmű közönség eddigi bizalmáért hálás köszönetet mondva, kérem a további támogatást is, tisztelettel

BERKES BERTALAN

EMKE padlólack, parquet, fényező és vegytisztító festék gyára 238

Nagyvárad, Zöldfa-utca, saját-ház.

Szövetkezetek 10 % engedményben részesülnek.

Minden rendelés azonnal házhoz szállítva.

Telefon 180

Telefon 180.

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

NAGYVÁRADI KERESKEDELMI CSARNOK.

A Nagyvárad Felső Kereskedelmi Iskola,

amelynek érettségi bizonyítványa egy évi önkéntes katonai szolgálatra jogosít s amelynek eddig 848 végzett növendéke elsőrendű kereskedői, gyári- és pénzügyi cégeknek, postai-, távirati- és pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyertek alkalmazást. 1911 szeptember hó 1-én nyitja meg 24-ik évfolyamát.

Iskolánkat az 1910—1911-iki tanévben 283 tanuló látogatta, köztük 64 biharvármegyei és 102 más törvényhatóságbeli, akik részint az államilag engedélyezett és ami felügyeletünk alatt álló DÉNES PAL-féle internátusban, részint iskolánk igazgatója Dr. Kovács S. János ur által ajánlott uri családokban nyertek teljes ellátást s az internátusban szakoktatást.

Az 1911—1912-iki iskolai évre a szabályszerű beiratások f. évi június 29-ik napjától kezdve f. évi július 5-ik napjáig bezárólag a következő sorrendben történek. F. évi június 29-én és 30-án, július 1-én és 2-án a középső és felső osztályokba csak azok a tanulók vétettek fel, akik a mi iskolánkban az alsó, illetve a középső osztályokat jó sikerrel végezték.

Ugyanazon napokon az alsó osztályba csak nagyváradai és biharvármegyei illetőségű tanulók iratkozhatnak be. — Folyó évi július 3-án, 4-én és 5-én valamennyi osztályba idegen tanulók csak akkor vétettek fel, ha az iskolánkban végzett tanulók, illetve a helybeli és biharvármegyei illetőségűek által a szabályszerű létszám betöltve nem lenne. Előjegyzések nem fogadhatók el és az alsó osztályba oly tanulók, akik a középiskolák IV-ik osztályában javító vizsgálatra utasítottak, iskolánkba egyáltalán nem vétettek fel.

Az alsó osztály második párhuzamosítását csak azon esetre ígérhetjük meg, ha az alsó A) és B) osztály betelte után f. évi július 5-éig, az alsó C) osztályra legalább 30 tanuló fog jelentkezni. Minden egyéb tudnivalóról »Tájékoztató«-nk ad bő felvilágosítást, amelyet levelező-lapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató ur (lakik iskolaépület Deák Ferencz-u. 3.) azonnal megküld. Nagy-Várad, 1911. június hóban.

Reismann Mór,

a fenntartó testület elnöke.

390

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.

Jégszekrények

nagy választékban

Fagylaltgépek

Ltr.	1	2	3	4
Kor.	10 ⁰⁰	12 ⁵⁰	14 ⁵⁰	17 ⁰⁰

Vajköpülőgépek

Ltr.	1	2	3
Kor.	3 ⁶⁰	4 ⁸⁰	5 ⁶⁰

Kerti vasbutorok állandó nagy választékban.
Modern konyhabereendezések zománcos és Alumínium edényekből.

Telefon 390.

TARSOLY és RISZTÓ különleges ségek vaskereskedésében.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.